

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/2/2017
Identifikačné číslo spisu: 1011200901
Dátum vydania rozhodnutia: 27.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1011200901.4

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobcu: H. V., bytom Q. Č.. XX, T., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 28691-2/2011-BA zo dňa 08.04.2011, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/88/2011-95 z 22.09.2016, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Účastníci n e m a j ú nárok na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 1S/88/2011-95 z 22.09.2016 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 28691-2/2011-BA zo dňa 08.04.2011. Napadnutým rozhodnutím žalovaná rozhodla o odvolaní žalobcu proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu - Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava - okolie č. 700-0340044310-GC04/10 z 13.01.2010 tak, že prvostupňové rozhodnutie v časti pretextovala a potvrdila predpísanie poistného na nemocenské poistenie v sume 38,54 eur a poistné na dôchodkové zabezpečenie v sume 220,63 eur, spolu v sume 259,17 eur za obdobie od 06.10.1997 do 15.06.1998, spolu v sume 259,17 eur.

2. O žalobe žalobcu proti napadnutému rozhodnutiu žalovanej č. 28691-2/2011-BA zo dňa 08.04.2011 bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/88/2011-21 zo dňa 10.5.2012 tak, že žalobu zamietol a žalobcovi nepriznal náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku sa odvolal žalobca. O odvolaní rozhodol NS SR v Bratislave uznesením sp. zn. 9Sžso 34/2012 zo dňa 27.11.2013 tak, že NS SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Krajský súd opätovne preskúmal napadnuté rozhodnutie a dospel k záveru, že žalobu je potrebné zamietnuť s poukazom na ust. § 250j ods. 1 OSP. Vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 1S/88/2011-59 zo dňa 06.03.2014 tak, že žalobu opäť zamietol. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca, o

ktorom bolo rozhodnuté uznesením NS SR sp. zn. 9Sžo/41/2014 zo dňa 24.02.2016 tak, že NS SR rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z uznesenia NS SR vyplýva právny názor, že: „Krajský súd nemal k dispozícii kompletný originálny spis žalovanej, ktorého súčasťou musí byť aj kompletný originálny spis (spisy) prvostupňových orgánov, ktoré v rozhodnom období viedli spisovú agendu o navrhovateľovi a jeho podaniach, keďže je zrejmé, že navrhovateľ sa presťahoval z obvodu jednej pobočky do obvodu druhej pobočky Sociálnej poisťovne. Obsah prvostupňového spisu je významný z hľadiska posúdenia dôvodnosti námietky o podaní odhlášky samostatne zárobkovo činnnej osoby z poistenia; ak žalobca odhlášku podal (včas alebo oneskorene), založenie takej odhlášky do spisu je podkladom, rozhodným aj pre posúdenie zákonnosti preskúmaného rozhodnutia o predpísaní poistného samostatne zárobkovo činnnej osobe za sporné obdobie.“.

3. Po opätovnom vrátení veci krajskému súdu Najvyšším súdom SR bola žaloba žalobcu zamietnutá rozsudkom č. k. 1S/88/2011-95 z 22.09.2016, čo krajský súd odôvodnil tým, že žalobca bol v období predpísania poistného samostatne zárobkovo činnou osobou, na základe živnostenského listu ŽO 1314/1993/P zo dňa 23.08.1993, ktorý vydal Obvodný úrad v Pezinku dňa 20.08.1993 s oprávnením na vykonávanie ohlasovanej živnosti s dátumom začatia od 20.08.1993. Je teda zrejmé, že žalobca ako držiteľ živnostenského oprávnenia bol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa ust. § 4a ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

4. Vznik a zánik účasti na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení zakladá samostatne zárobkovo činnnej osobe oznamovaciu povinnosť podľa § 18 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnej poisťovni, a to povinnosť prihlásiť sa a odhlásiť sa z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia. V ust. § 18 ods. 4 citovaného zákona je konkrétne uvedené miesto prihlásenia sa a odhlásenia sa z nemocenského poistenia a z dôchodkového zabezpečenia, ktorým je pobočka žalovaného príslušná podľa miesta trvalého pobytu poistenca. Obsahuje tiež úpravu lehoty na splnenie ohlasovacej povinnosti tak, že ukladá poistencovi uvedené skutočnosti ohlásiť príslušnej zložke žalovaného v lehote najneskôr do 8 dní od vzniku aj od zániku tejto účasti. Ak oznamovacia povinnosť nebola splnená vôbec, právo predpísať poistné sa nepremlčuje a táto úprava sa vzťahuje na prípady, keď sa žalovaný o neplnení ohlasovacej povinnosti dozvie inak ako od platiteľa poistného. Uvedené ustanovenie o nepremlčaní poistného sa vzťahuje len na tých platiteľov poistného, ktorí si vôbec nesplnia oznamovaciu povinnosť podľa § 18 citovaného zákona. Žalobca sa v žalobe ako aj v odvolaní bránil tým, že túto oznamovaciu povinnosť si splnil voči žalovanej dokonca opakovane. Túto skutočnosť však ani žalovanej, ani súdu nevedel relevantným spôsobom preukázať, preto sa Krajský súd v Bratislave v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom žalovanej, že nepreukázaním právne relevantnej skutočnosti, ktorou je splnenie oznamovacej povinnosti v súlade so zákonnou úpravou právo Sociálnej poisťovne predpísať žalobcovi poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 06.10.1997 do 15.06.1998 sa nepremlčuje.

5. K právnym záverom uvádzaným v uznesení NS SR ohľadom skutočnosti, či žalovaný rozhodoval vo veci samej o odvolaní podanom po uplynutí lehoty, súd uviedol, že žalobca podal voči prvostupňovému rozhodnutiu č. 700-0340044310-GC04/10 odvolanie dňa 04.03.2010. Je pravdou, že toto neoznačil ako „odvolanie“, ale označil ho ako „vyjadrenie k rozhodnutiu“. Postup žalovanej v tomto prípade bol podľa názoru súdu v súlade so zákonom, nakoľko žalovaná posúdila podanie žalobcu zo dňa 04.03.2010 ako odvolanie (podľa jeho obsahu aj napriek nepresnému označeniu) a rozhodovala o odvolaní žalobcu v riadnom odvolacom konaní.

6. K námietke premlčania súd uvádza, že túto nemohla žalovaná akceptovať, nakoľko v administratívnom spise sa nenachádza riadne a včas podaná odhláška. Z administratívneho spisu je zrejmé, že žalobca sa v rozhodnom období presťahoval do Senice. Následne listom zo dňa 03.07.2000, ako aj 04.09.2000 pobočka Senica vyzvala žalobcu o zaslanie fotokópie živnostenského listu a vyplnenej prihlášky. Zároveň ho vyzvala na doloženie ústrižku odhlášky z predchádzajúcej Sociálnej poisťovne. Žalobca na výzvy nereagoval. Dňa 08.03.2001 bol celý spisový materiál vrátený na pobočku Bratislava.

7. Ako z priloženého administratívneho spisu vyplýva, spisová dokumentácia žalobcu je riadne vedená v

pobočke Sociálnej poisťovne od času, kedy žalobca nadobudol právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. V spisovej zložke sa nachádza živnostenský list, výpisy zo živnostenského registra, pracovné zmluvy žalobcu, údaje z Daňového riaditeľstva SR, prehľady platieb poisťného, platobné výmery, ktorými bolo žalobcovi predpísané poisťné za prechádzajúce obdobia z dôvodu neplnenia jeho odvodovej povinnosti, listy žalobcu doručené pobočke Sociálnej poisťovne aj exekútorskému úradu, potvrdenia o trvalom pobyte, e-mailová komunikácia medzi pobočkami Sociálnej poisťovne (Bratislava, Senica, Pezinok). Avšak predmetná odhláška z nemocenského a dôchodkového poistenia sa v spise nenachádza. Ako vyplynulo z korešpondencie medzi Sociálnou poisťovňou, pobočka Senica a Bratislava, ako aj z výziev adresovaných žalobcovi (tiež sú súčasťou administratívneho spisu), tento bol k splneniu tejto povinnosti vyzývaný, avšak bez reakcie žalobcu. Dňa 08.03.2001 Sociálna poisťovňa, pobočka Senica vrátila celú spisovú dokumentáciu žalobcu pobočke v Bratislave vzhľadom na opätovnú zmenu jeho trvalého pobytu.

8. Z vyššie uvedených skutkových okolností dospel krajský súd k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovanej je vydané na základe riadne a dostatočne zisteného skutkového stavu veci, a preto žalobu podľa ust. § 190 SSP zamietol.

9. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť majúc za to, že súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a nerešpektoval záväzný právny názor vyslovený Najvyšším súdom SR v zrušujúcom uznesení. Tvrdil, že odhlášku riadne osobne doručil do Sociálnej poisťovne a nie je pravdou tvrdenie, že by na výzvu nereagoval. Žalobca má tiež za to, že spis predložený žalovanou nie je kompletný, pretože inak by sa v ňom musela nachádzať aj odhláška žalobcu zo sociálneho poistenia. Uvádza, že bol následne zamestnaný na plný pracovný úväzok a ďalej nepodnikal. Okrem odhlášky zo spisu zmizlo tiež žalobcovo odvolanie vo veci samej. Žalobca má za to, že bolo povinnosťou prvostupňového súdu požiadať Sociálnu poisťovňu o rekonštrukciu spisu a ak táto nebola možná, vykonať tiež dokazovanie svedeckými výpoveďami zistiť podania doručené Sociálnej poisťovni. Na základe uvedeného žalobca navrhuje, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/88/2011 z 22.09.2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaná uvádza, že sa pridrižiava vyjadrenia k žalobe ako aj ďalších svojich doterajších podaní vo veci. Zdôrazňuje, že skutočnosť, že žalobca si k 31.12.2000 nesplnil oznamovaciu povinnosť a nepredložil pobočke Sociálnej poisťovne odhlášku z nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, preukazuje aj korešpondencia medzi Sociálnou poisťovňou, pobočka Bratislava a Sociálnou poisťovňou, pobočka Senica, ktorá bola predložená na pojednávaní na Krajskom súde v Bratislave a je súčasťou administratívneho spisu. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava dňa 16.05.2000 odstúpila Sociálnej poisťovni, pobočka Senica spisový materiál žalobcu z dôvodu, že Register obyvateľov SR potvrdil žalovanej, že žalobca od 30.11.1998 zmenil adresu trvalého pobytu a na základe tejto zmeny mal byť od uvedeného dátumu vedený v Sociálnej poisťovni, pobočka Senica. Uvedenú skutočnosť žalobca aj napriek oznamovacej povinnosti pobočke Sociálnej poisťovne neoznámil. Sociálna poisťovňa, pobočka Senica, listom z 03.07.2000 vyzvala žalobcu, aby predložil ústrižok odhlášky (časť „B“ preukazujúca podanie odhlášky a prihlášky z poistenia) pobočky v Bratislave a zároveň doručil vyplnenú prihlášku do poistenia v Senici. Vzhľadom na to, že žalobca na výzvu nereagoval, Sociálna poisťovňa, pobočka Senica listom zo 04.09.2000 opätovne vyzvala žalobcu na splnenie si jeho zákonnej povinnosti. Keďže sa žalobca do Sociálnej poisťovne podľa miesta bydliska nedostavil, Sociálna poisťovňa, pobočka Senica 08.03.2001 vrátila spisovú dokumentáciu žalobcu Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava s poznámkou, že žalobca na výzvy nereaguje a do poistenia sa nezaregistroval. Žalobca svoje tvrdenie, že podal odhlášku zo sociálneho poistenia nepreukázal žiadnym relevantným dokladom, napr. časťou „B“ odhlášky a prihlášky z poistenia. Pokiaľ žalobca tvrdí, že ak by sa odhláška v administratívnom spise nenachádzala, žalovaná by už oveľa skôr rozhodla o predpísaní poisťného na povinné sociálne poistenie žalovaná uvádza, že naopak, v prípade, že žalobca by podal odhlášku, oveľa skôr by došlo ku kontrole platenia poisťného žalobcom. Vzhľadom na uvedené argumenty žalovaná navrhuje kasačnú sťažnosť žalobcu zamietnuť.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý

rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, a preto je potrebné zamietnuť ju.

12. Podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec, alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

13. Podľa § 277 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ak povinnosť platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové zabezpečenie, poistné na poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze alebo pri chorobe z povolania a povinnosť platiť príspevok na poistenie v nezamestnanosti a príspevok do garančného fondu vznikla pred 01.01.2004 a táto povinnosť nebola do 31.12.2003 splnená, pri ich platení a vymáhaní sa po 31.12.2003 postupuje podľa predpisov účinných do 31.12.2003.

14. Podľa § 4a ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, za samostatne zárobkovo činné osoby sa na účely sociálneho zabezpečenia považujú osoby, ktoré majú oprávnenie prevádzkovať živnosť.

15. Podľa § 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu bol vyšší ako 100 000 Sk.

16. Podľa § 145a ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, na nemocenskom poistení sú zúčastnené samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu bol vyšší ako 100 000 Sk; na zvýšenie tejto sumy platí § 6b rovnako.

17. Podľa § 175i zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, samostatne zárobkovo činné osobe, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu za rok 1999 nebol vyšší ako 100 000 Sk, povinná účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení zaniká od 01.01.2001.

18. Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni, právo predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti.

19. Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni, právo vymáhať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa premlčí za šesť rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia alebo platobného výmeru (ďalej len „rozhodnutie“), ktorým sa toto poistné predpísalo.

20. Podľa § 24 ods. 3 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni, odseky 1 a 2 platia rovnako aj na poistné na poistenie zodpovednosti za škodu.

21. Podľa § 24 ods. 4 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni, právo predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa nepremlčuje, ak nebola splnená oznamovacia povinnosť podľa § 18.

22. Podľa § 18 ods. 4 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni, samostatne zárobkovo činná osoba zúčastnená na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení podľa osobitného predpisu je povinná prihlásiť sa v pobočke príslušnej podľa miesta svojho trvalého pobytu najneskôr do ôsmich dní od vzniku účasti na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení a odhlásiť sa v rovnakej lehote od zániku účasti na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení.

23. V kasačnej sťažnosti žalobca tvrdí, že odhlášku zo sociálneho poistenia riadne osobne doručil do podateľne pobočky Sociálnej poisťovne, toto svoje tvrdenie však nepodložil žiadnym dôkazom. Naopak, žalovaná uniesla dôkazné bremeno doručením prvostupňového administratívneho spisu v žalobcovej veci, v ktorom sa o. i. nachádza korešpondencia medzi Sociálnou poisťovňou, pobočka Senica a Bratislava a výzvy adresované žalobcovi. Z uvedených vyplynulo, že žalobca bol k splneniu odhlasovacej povinnosti vyzývaný, avšak bez jeho reakcie. Žalobca obsah tejto korešpondencie ani výziev nijak nespochybnil.

24. Za danej situácie, kedy žalovaná predložila chýbajúci administratívny spis prvostupňového správneho orgánu, v ktorom sa nachádzajú živnostenský list, výpisy zo živnostenského registra, pracovné zmluvy žalobcu, údaje z Daňového riaditeľstva SR, prehľady platieb poistného, platobné výmery, ktorými bolo žalobcovi predpísané poistné za predchádzajúce obdobia z dôvodu neplnenia jeho odvodovej povinnosti, korešpondencia žalobcu doručená Sociálnej poisťovni aj exekútorskému úradu, potvrdenia o trvalom pobyte, e-mailová komunikácia medzi pobočkami Sociálnej poisťovne, a žalovaným tvrdená podaná odhláška sa v ňom nenachádza, pričom žalovaný nevie preukázať, že odhlášku skutočne podal, sa musí i kasačný súd prikloniť k záveru, že žalovaný dôkazné bremeno na svoje tvrdenie neuniesol. Od žalovaného správneho orgánu nemožno žiadať, aby preukázal negatívnu skutočnosť, že žalobca odhlášku nepodal. Negatívna skutočnosť môže byť fakticky preukázaná, jedine preukázaním kompletnej pozitívnej skutočnosti, ktorá existenciu dokazovanej negatívnej skutočnosti vylučuje (Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn.: 1As/2/2010-80). V tomto prípade preukázaním zo strany žalovanej, že odhláška bola podaná.

25. Pokiaľ žalobca v kasačnej sťažnosti žiadal o rekonštrukciu administratívneho spisu a, ak táto nebola možná, dokazovanie svedeckými výpoveďami, túto jeho požiadavku vzhľadom na predloženie administratívneho spisu kasačný súd považoval za nedôvodnú. Rovnako za nedôvodnú považoval námietku, že v administratívnom spise okrem žalobcom podaného odvolania chýbajú aj ďalšie listiny, vzhľadom k tomu, že bližšie tieto listiny nešpecifikoval. Kasačný súd zároveň dodáva, že v administratívnom spise sa nachádza overená kópia odvolania žalobcu.

26. Vzhľadom na uvedené sa kasačný súd stotožňuje s názorom krajského súdu, že právo žalovanej predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 06.10.1997 do 15.06.1998 nie je premlčané.

27. V kasačnej sťažnosti žalobca žiadal o zastupovanie Centrom právnej pomoci. Listom doručeným žalobcovi dňa 19.09.2018 bol žalobca poučený o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci v mieste jeho bydliska s tým, že ak sa žalobca na Centrum právnej pomoci neobráti, bude kasačný súd predpokladať, že na žiadosti o ustanovenie právneho zástupu netrvá. Kasačný súd následne listom zo dňa 23.10.2018 zisťoval u Centra právnej pomoci, či žalobca požiadal o právnu pomoc. Z odpovede Centra právnej pomoci z 31.10.2018 vyplýva, že žalobca o poskytnutie právnej pomoci nepožiadala.

28. Vzhľadom na uvedené kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

29. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 a 4 SSP a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

30. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.